

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se
sandra.lennander@regeringskansliet.se
daniel.friberg@regeringskansliet.se

Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Er beteckning: KN2026/01494

Sammanfattning

Länsstyrelsens uppdrag att leda och samordna det regionala energi- och klimatarbetet måste ges en tydligare och mer bindande status i lagar och förordningar. I dag vilar myndighetens roll på regleringsbrev och instruktioner, en otillräcklig grund för att säkerställa långsiktig samverkan och genomförandekraft. Därav bör Länsstyrelsens roll lyftas och tydliggöras i promemorian för att stärka effektiviteten och legitimiteten i det regionala energi- och klimatarbetet.

Länsstyrelserna har i regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken. Myndigheten har på uppdrag av regeringen uppdaterat regionala energi- och klimatstrategier och tagit fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och ska främja samverkan och erbjuda stöd till bland annat kommuner. Länsstyrelserna ska enligt instruktionen "utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser," och "inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet". Länsstyrelsen har utöver energi och klimat även andra uppdrag, roller och regionalt ansvar för flera områden, exempelvis totalförsvaret, samhällsplanering, miljöprövning, social hållbarhet, främja länets utveckling och klimatanpassning. Länsstyrelserna har alltså utifrån sina regleringsbrevsuppdrag, sin instruktion och roller beskrivna i andra lagar och förordningar

kunskap och ansvar som är relevant för den kommunala energiplaneringen. Detta speglas inte i promemorian.

För att det energiplaneringsarbete som utförs av länsstyrelserna tillsammans med kommunerna och regionerna på regional nivå ska tas tillvara i det fortsatta utvecklingsarbetet förslår Länsstyrelsen bland annat att beskrivningen av länsstyrelsernas roll utvecklas i såväl författningstext, som bedömningstext. Länsstyrelsen föreslår vidare några ändringar i den föreslagna lagen om energiplanering i kommuner och regioner och även i förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter för att bättre binda ihop den kommunala och regionala energiplaneringen, samt beskriva kopplingen till den nationella planeringen. Länsstyrelsens förslag till ändringar motiveras med förslag till skäls-texter för användning i fortsatt beredning. Dessa redovisas i synpunkterna på avsnitt 4.2, 4.4, 4.6, och 8.8. I övrigt redovisas även kommentarer på avsnitten 2.5, 2.6, 4.9 och 8.3.

Sist finns två rubriker, dels kring övriga avsnitt där det påtalas att texter i vissa andra avsnitt också kommer behöva ses över vid en fortsatt beredning utifrån de ändringsförslag som förs fram. Dels ett par synpunkter som inte specifikt har med länsstyrelses roll att göra.

Förslag till ändringar i föreslagen lagtext

Länsstyrelsen anser att 12 § i *Lagen om energiplanering i kommuner och regioner* bör ändras enligt följande:

- Lägga till "länsstyrelsen" som första strecksats före "andra kommuner"
- Lägga till som nytt stycke 2: "Kommunen ska i god tid innan beslut fattas ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan"
- Stryka "statliga myndigheter"

Förslag till ändringar i föreslagen förrdrningstext

Länsstyrelsen anser att 8 § i *Förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter* behöver kompletteras enligt följande:

- Nytt stycke 2 (Nuvarande stycke 2 blir stycke 3):
Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen

Länsstyrelsen anser att 18 § i *Förordningen om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter* behöver kompletteras. Nuvarande förslag

- "Statens energimyndighet ska vägleda kommuner och regioner i frågor om tillämpning av lagen (2026:000) om energiplanering i kommuner och regioner"

bör ersättas med:

- Statens energimyndighet ska genom länsstyrelserna och metodstöd vägleda kommuner och regioner i frågor om tillämpning av lagen (2026:000) om energiplanering i kommuner och regioner.

Förslag till skäls-text i fortsatta beredningen:

Utöver i denna förordningstext beskrivs Statens energimyndighets roll i att vägleda kommuner och regioner bara i konsekvensbeskrivningen i avsnitt 8.8.1 Förslag till skäls-text beskrivs därför här i stället för nedan under respektive avsnitt som för övriga ändringsförslag.

Länsstyrelserna har en central roll i energiplaneringen – inte minst när det gäller samspelet mellan lokal och nationell planering. Därav bör länsstyrelserna även ha en utpekad vägledande roll gentemot kommunerna. Energimyndigheten och länsstyrelserna behöver utveckla ett välfungerande samarbete kring hur kommunernas energiplaneringsarbete ska stödjas. Därför bör båda myndigheterna hjälpas åt i vägledningen.

Synpunkter på avsnitt 2.5

Om statliga myndigheters årliga redovisning ska utökas med att särredovisa energianvändning från mobilitetstjänster är det viktigt att Naturvårdsverket tar fram anvisningar kring hur denna statistik ska tas fram och redovisas. Detta för att göra redovisningen från alla statliga myndigheter enhetlig. Det är även viktigt att Kammarkollegiet ställer krav i sina upphandlingar för bilhyra och taxiresor för att statistik ska kunna inhämtas från upphandlade leverantörer.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att man förenklar redovisningen för Länsstyrelsen genom att låta Naturvårdsverket samla in statistiken om årlig energianvändning och lämna vidare uppgifterna till Energimyndigheten.

Synpunkter på avsnitt 2.6

Länsstyrelsen ställer sig positiv till föreslagna ändringar då det blir tydligare vad som efterfrågas vid upphandling och inköp av byggnader/hyresavtal.

Synpunkter på avsnitt 4.2

Inför den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen att nedanstående skäls-text används i anslutning till den skäls-text som redovisas under avsnitt 4.2, till exempel som ett tillägg i fjärde stycket efter andra meningen, som beskriver energiplaneringen som genomförs på regional nivå:

På regional nivå har länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag att utveckla den regionala energiplaneringen genom att bland annat i bred samverkan revidera de regionala energi- och klimatstrategierna (klart 2025) och att ta fram regionala handlingsplaner för elektrifiering (klart 2026). Den regionala energiplaneringen sätter den nationella politiken och energiplaneringen i en regional kontext och underlättar arbetet för kommuner och andra lokala och regionala aktörer, samtidigt som den regionala energiplaneringen samlar lokal och regional kunskap som underlag för den nationella energiplaneringen.

Synpunkter på avsnitt 4.4

För den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen ett tillägg i slutet av första stycket i rutan:

- *Länsstyrelsen ska ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen*

För den fortsatta beredningen föreslås att texten under skäl för förslaget under rubriken "En kommun ska varje ny mandatperiod pröva om en energiplan är aktuell" kompletteras med:

- *Länsstyrelsen bör ges möjlighet att yttra sig om aktualitetsprövningen utifrån kunskapen i den regionala energiplaneringen och nationella energimål*

För den fortsatta beredningen föreslås texten under rubriken "Energiplanen ska offentliggöras" ändras enligt följande. Meningen:

- *Statliga myndigheter kan behöva information om vilka åtgärder som kommunen planerar vidta"*

till

- *De kommunala energiplanerna är viktiga för Länsstyrelsen som underlag för den regionala energiplaneringen som i sin tur utgör underlag för den nationella planeringen.*

Sista meningen under samma rubrik föreslås även utöver "allmänheten" kompletteras med *Länsstyrelsen och andra aktörer.*

Länsstyrelsen föreslår även att ett nytt tredje stycke under samma rubrik som beskriver att den regionala energiplaneringen behöver uppdateras regelbundet.

Synpunkter på avsnitt 4.6

Utifrån förslaget till ändring 12 § i *Lagen om energiplanering i kommuner och regioner* ovan bör texten i rutan i fortsatta beredningen ändras enligt följande. Första meningen

- *Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun ha kontakter med andra kommuner, regioner och statliga myndigheter som en del av energiplaneringen.*

byts ut till:

- Om det främjar en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt ska en kommun ha kontakter med länsstyrelsen, andra kommuner och regionen som en del av energiplaneringen.

I andra stycket i rutan föreslås följande tillägg efter första meningen:

- Kommunen ska i god tid innan beslut fattas ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig vid framtagandet av kommunal energiplan.

För den fortsatta beredningen föreslår Länsstyrelsen följande tillägg i skäls-texten. Andra stycket föreslås inledas med (delar av texten finns nu i fjärde stycket, men föreslås flyttats och kompletterats):

- Genom kontakt med länsstyrelsen underlättas kommunernas arbete med energiplanering. Länsstyrelserna har i regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken. Länsstyrelserna har på uppdrag av regeringen uppdaterat regionala energi- och klimatstrategier och tagit fram regionala handlingsplaner för elektrifiering och ska främja samverkan och erbjuda stöd till bland annat kommuner. Länsstyrelserna ska utifrån instruktionen "utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande samt inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser," och "inom sin verksamhet främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet". Länsstyrelsen har utöver energi och klimat även andra uppdrag, roller och regionalt ansvar för flera områden som är relevant för kommunala energiplaneringen exempelvis totalförsvar, samhällsplanering, miljöprövning, social hållbarhet, främja länets utveckling och klimatanpassning.

Femte stycket föreslås bytas ut till:

- Även andra statliga myndigheter (inklusive Affärsverket svenska kraftnät) än länsstyrelsen har viktig kunskap utifrån sina ansvar inom energiplaneringen, exempelvis framtagande av scenarier, nationella kunskapsunderlag, finansiering och planeringsansvar utifrån sina instruktioner. Utifrån

länsstyrelsens regleringsbrevsuppdrag att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken, länsstyrelsens instruktion att samordna statliga myndigheters insatser, samt de uppdrag som Affärsverket svenska kraftnät, Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen har att stödja länsstyrelsernas arbete med regional energiplanering, bör de statliga myndigheternas kunskap kanaliseras genom länsstyrelserna. Det är dock inget som hindrar kommunerna från att komplettera kontakterna med länsstyrelserna med direktkontakter med andra statliga myndigheter så som Energimyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät.

Synpunkter på avsnitt 4.9

Länsstyrelsen tillstyrker Energimyndighetens framställning om att det bör vara obligatoriskt för kommuner att medverka i planeringen. Länsstyrelsen delar uppfattningen att det är avgörande att alla kommuner deltar i planeringsarbetet för att få en heltäckande styrelspanering och därmed ett starkare totalförsvar. Om en kommun väljer att inte delta, och den lokala kännedomen således faller bort, finns en stor risk att viktiga samhällsfunktioner inte blir prioriterade.

Synpunkter på avsnitt 8.3

Det är mycket positivt att lagstiftningen för kommunal energiplanering ses över och moderniseras. Planerna blir ett viktigt instrument för att förankra inriktningen för energiomställning på lokal nivå. För att säkerställa kopplingen till den fysiska samhällspaneringen är det också bra att det skrivs ut att energiplanerna ska utformas för att vara underlag för den kommunala översiktsplaneringen enligt PBL.

Utredningen ger dock inte tillräcklig uppmärksamhet åt behoven av stöd och vägledning till kommunerna. Det måste tillföras framöver om reformen ska bli lyckosam. I detta behöver också Länsstyrelsens uppgifter tydliggöras.

Synpunkter på avsnitt 8.8

Länsstyrelsen föreslår för den fortsatta beredningen att texten under avsnitt 8.8 kompletteras med en rubrik för länsstyrelserna utifrån de förslag som föreslås ovan. I texten föreslås det framgå att

författningsförändringarna till följd av ovanstående förslag är en del av det som Länsstyrelsen har i regleringsbrevsuppdrag att göra. Författningsförslagen blir så fall ett sätt att permanenta delar av länsstyrelsernas regleringsbrevsuppdrag.

Synpunkter på övriga avsnitt – koppling till länsstyrelsernas roll

Ovanstående förslag skulle få vissa följdverkningar och innebär behov av ändringar i texterna den fortsatta beredningen även på andra ställen, exempelvis: på sidan 32 och 35 där det hänvisas till avsnitt 4.6.

Även formuleringarna på sidan 38 under avsnitt 4.5. skulle behöva ses över. De regionala energi- och klimatstrategierna är i de flesta fall framtagna tillsammans mellan länsstyrelserna och regionerna så det är få regioner som har egna klimathandlingsplaner.

Även formuleringarna i avsnitt 8, särskilt första meningen behöver ses över. Där står "Kommuner och regioners energiplaneringsarbete..." Eftersom det är syftet i länsstyrelsens uppdrag som nämns där bör det vara "Kommuners och länsstyrelsernas energiplaneringsarbete..." som avses. På samma sätt behöver sista meningen under 8.3 uppdateras.

Synpunkter på övriga delar – generella synpunkter

Länsstyrelsen ser risker med att i samma dokument (kommunens energiplan) redovisa både insatser för energieffektivisering i kommunens verksamhet och insatser för övergripande energiplanering. Dels blir det olämpligt att detaljerade insatser för energieffektivisering i kommunens verksamhet ska beslutas av kommunfullmäktige, dels finns det risk att det mer strategiska övergripande energiplaneringen för kommunens geografiska yta drunknar i detaljerade insatser för energieffektivisering eftersom lagen och förordningen styr arbetet med energieffektivisering mer i detalj. Länsstyrelsen föreslår att delarna kring energieffektivisering i kommunens verksamhet redovisas i andra typer av dokument så som kommunens renoveringsplan för byggnadsbeståndet etc. Det bör vara upp till respektive kommun att bedöma vilken eller vilka långsiktiga planer som är lämpligast att redovisa åtgärderna i. I den

vidare beredningen behöver då texten i rutan för avsnitt 4.3 ändras (sista meningen i andra stycket), samt en del text under avsnitt 4.5.

Lagstiftningen innebär ökade krav på kommunerna inom flera områden som angränsar till energiplaneringen och för att länsstyrelserna ska ge bra stöd till kommunerna enligt ovanstående förslag krävs bra stöd och underlag från olika sektorsmyndigheter, inte bara Energimyndigheten. Länsstyrelsen ser det som önskvärt att andra sektorsmyndigheters, exempelvis Försvarmaktens, skyldighet att bidra med underlag till energiplaneringen tydliggörs i lagen eller förordningen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef, avdelningen människa och samhälle Jenny Knuthammar med tillförordnad enhetschef, energi, klimat och regional tillväxt Joakim Svensson och Erika Tudegård, energi- och klimathandläggare, enheten för energi, klimat och regional tillväxt som föredragande. Jan Persson, länsarkitekt, enheten för samhällsbyggnad, Sara Jonsson van der Heijden, hållbarhetsstrateg, enheten för energi, klimat och regional tillväxt samt Sigrid Jansson, handläggare, enheten för civil beredskap och räddningstjänst har medverkat i beslutet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.